

Nr 57.

Av herr **Lübeck**, ang. vissa anslag till tekniska högskolan.

I årets statsverksproposition ha beträffande anslagen till *tekniska högskolan* vidtagits så kraftiga reduktioner i förhållande till av högskolans myndigheter framlagda förslag, att allvarig skada för undervisningen måste befaras uppstå, om riksdagens beslut skulle gå i överensstämmelse med den kungl. propositionen.

Sålunda har anslaget för »tillfälliga lärare och assistenter» föreslagits till 25,000 kronor i stället för begärda 40,000 och såsom extra anslag till »samlingar och laborationer» har endast upptagits 100,000 kronor mot av högskolans myndigheter begärda 215,245. Frånsett smärre jämkningar märkes också, att inga av högskolan begärda anslag till nyanskaffning upptagits.

Beträffande anslaget till *tillfälliga lärare och assistenter* må nämnas att högskolans myndigheter söka att såvitt möjligt begränsa assistentavlöningarna, men torde i betraktande av de för ett så kvalificerat arbete redan nu i regel mycket låga avlöningarna (4 à 4.50 kronor pr timme) mycket ej stå att vinna härigenom. Särskilt gäller detta assistenterna i de konstruktiva delarna av högskolans ämnen, för vilka man måste ha tillgång till ingenjörer som genom duglighet och mångårig praktisk erfarenhet kvalificerat sig, och för vilka assistentskapet vid högskolan t. o. m. under nuvarande förhållanden ej sällan är att räkna såsom en uppoffring, gjord av intresse för högskolan och för tekniskt-vetenskapligt arbete. Under första hälften av 1923 har för tillfälliga lärare och assistenter disponerats ett anslag motsvarande 35,000 kronor för år räknat. Den höjning från 25,000 kronor till 35,000 kronor som tidigare erhållits, och den ytterligare höjning, som högskolans myndigheter nu begärt, äro väl motiverade av den ökning i antalet assistenter, som betingas av kemiska laboratoriets tillkomst, omläggning av kemiska fackskolan till 4-årig, den preliminära uppdelningen av professuren i mekanisk teknologi samt i allmänhet den utvidgning av undervisningen som följt med utvecklingen.

Även med reduktion av assistentavlöningarna är därför ett anslag av 25,000 kronor för knappt. I samband därmed måste beaktas att på grund av den allmänna depressionen elevavgifterna, som anlitas bl. a. för ifrågavarande ändamål, med all sannolikhet komma att minskas på grund av ökat antal medellösa. — På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att riksdagen måtte för ifrågavarande budgetår bevilja ett belopp av 35,000 kronor eller detsamma som nu utgår.

Än mera ogynnsam för ett gott undervisningsresultat vore den föreslagna reduktionen i anslaget till *samlingar och laborationer*. Innebörden av en minskning i detta anslag till mindre än hälften av vad som begärts måste ses i jämförelse med vad högskolans myndigheter under föregående år ansett vara nödvändigt och vad högskolan verkligen erhållit. Då högskolans myndigheter nu begärt ett mindre belopp än föregående år torde man med hänsyn till de med utvecklingen alltjämt växande kraven på undervisningens hjälpmedel böra medgiva, att högskolan sökt ställa sig till efterriktelse uppmaningen att reducera sina krav så långt möjligt varit.

Av nedanstående tablå framgår vad lärarekollegiet ansett nödvändigt för ändamålet i fråga, vad som blivit av Kungl. Maj:t föreslaget och vad som av riksdagen beviljats under de sista åren.

	Av lärarkollegiet begärt	Av Kungl. Maj:t föreslaget	Beviljat
För år 1921	178,705	110,000	110,000
» » 1922	206,100	150,000	130,000
¹ / ₄ — ³⁰ / ₆ 1923	55 % av 251,125	55 % av 150,000	55 % av 130,000
1923—1924	215,245	100,000	?

En synnerligen stark reduktion har således alltid vidtagits å detta anslag. Då man icke kan förutsätta, att högskolans ansvariga myndigheter efter upprepade påminnelser om sparsamhet skulle hava begärt nära dubbelt mot vad som vore erforderligt, måste man antaga, att högskolan under ovan nämnda år haft otillräckliga anslag. Det kan tyckas, att de begärda summorna äro höga, men måste därvid betänkas, att en tidsenlig och fruktbringande undervisning vid en teknisk högskola kräver laboratorier och motsvarande övningar i de flesta tillämpningsämnen.

Under de första åren efter högskolans omdaning var bristen ej så kännbar därför, att laboratorierna ej hunnit utrustas på grund av utrustningsanslagets fördelning på flera år. Dessutom har den nya rustningen i viss mån kompletterats vad som brustit i underhåll av samlingarna. Men i samma mån som laboratorierna färdigställts och pro-

gramenliga övningar kommit till stånd hava svårigheterna ökats. Den av högskolans myndigheter föreslagna ökningen i anslag intill år 1923 har sålunda betingats dels av att föregående års anslag varit otillräckliga, dels av den kemiska fackskolans omändring till 4-årig och fullbordandet av de nya kemiska laboratorierna.

Vid bedömning av förevarande anslagskrav må också erinras om att begärda anslag till nyanskaffningar av laboratorieutrustning strukits, ehuru en ny professur tillkommit i oorganisk kemi, vars institution i brist på särskilt anslag måst nödtorftigt utrustas genom anlitaande av det knappa anslaget till samlingar och laborationer.

Anslaget till samlingar och laborationer innefattar dels medel för bedrivande av de programenliga övningarna samt ersättning och komplettering av samlingar och instrument, dels medel för anordnande av examensarbeten. Enligt högskolans stadgar skall varje elev utföra ett examensarbete, utgörande en möjligast självständig behandling av en uppgift inom något hans läroämne. Det har visat sig, att dessa examensarbeten, rätt planlagda, hava en mycket stor betydelse för den blivande ingenjörens utveckling. Det är av synnerlig vikt att dessa examensarbeten komma att avhandla för den tekniska utvecklingen betydelsefulla problem och att de åtminstone delvis bliva experimentella. På grund av brist på tillräckliga medel har det dock för en del fackavdelningar under de sista åren blivit nödvändigt att delvis inskränka examensarbetena till beräkningar eller enklare uppgifter. Skulle fortsättningsvis lika starka reduktioner vidtagas i anslaget till samlingar och laborationer, så vinnes en relativt ringa besparing, men undervisningen vid högskolan kommer att sänkas till en lägre nivå än som i övrigt betingats av dess nya moderna lokaler, laboratorier och skickliga lärarekrafter. — Med full insikt om nödvändigheten av all möjlig sparsamhet vågar jag uttala att sparsamheten på ifrågavarande punkt icke är lycklig. Med den begränsning situationen kräver, synes på anförda skäl ett anslagsbelopp till samlingar och laborationer av åtminstone 150,000 kronor kunna väl försvaras.

I enlighet med vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts proposition rörande tekniska högskolan måtte anslå för »tillfälliga lärare och assistenter» 35,000 kronor samt för »samlingar och laborationer» 150,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1923.

Sven Lübeck.

